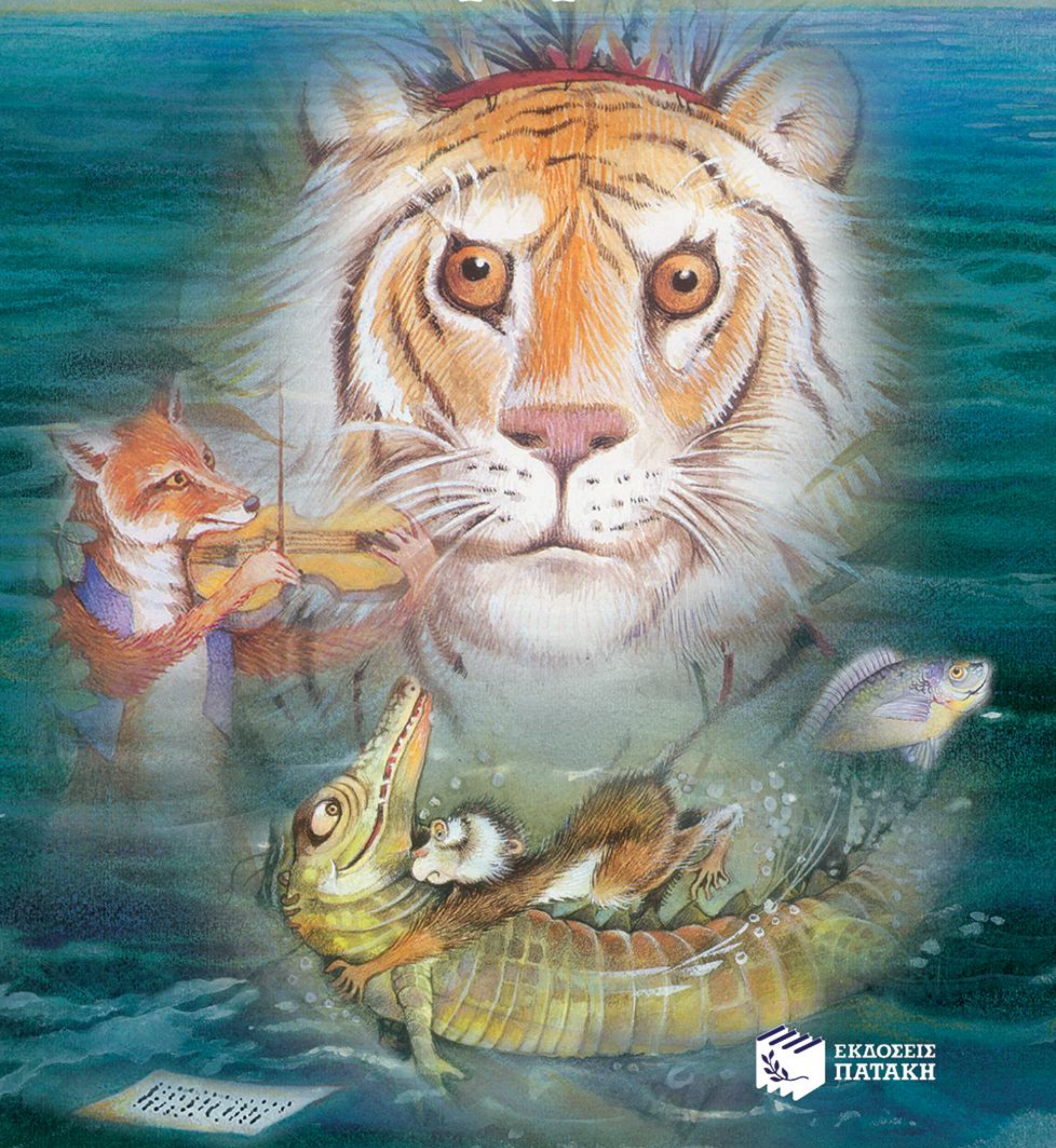

ΜΑΝΟΣ ΚΟΝΤΟΛΕΩΝ

Η υφήλιος των παραμυθιών

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΤΑΚΗ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγικό Σημείωμα 11

Παραμύθια από τόπους της Ασίας 17

Παραμύθια από τόπους της Αφρικής..... 75

Παραμύθια από τόπους της Λατινικής Αμερικής.....139

Παραμύθια από τόπους της Μεσογείου203

Εισαγωγικό Σημείωμα

Ταξιδεύω με... παραμύθια

Δεν υπάρχει άνθρωπος –μικρός ή μεγάλος– που να μην αγαπά τα παραμύθια.

Όλοι μας –σε κάποια στιγμή της ζωής μας– ακούσαμε ή διαβάσαμε κάποιο παραμύθι που μας έκανε να διασκεδάσουμε, να ταξιδέψουμε με το καράβι της φαντασίας, να ονειρευτούμε μεγάλες περιπέτειες καθώς παρακολουθούσαμε την προ-

σπάθεια ενός παλικαριού να βρει την πηγή με το αθάνατο νερό ή να συγκινηθούμε με τα βάσανα μιας πεντάμορφης κοπελιάς που την κρατούσε φυλακισμένη ένας άγριος δράκος.

Και μπορεί σήμερα τα παραμύθια να τα γράφουν συγγραφείς που γνωρίζουμε και το όνομά τους, αλλά και το μέρος που γεννήθηκαν και ζήσανε, μα κάποτε –πριν από κάμποσα χρόνια– τα παραμύθια δεν ήταν γραμμένα σε βιβλία με πολύχρωμες εικόνες, αλλά τα αφηγόντουσαν κάποιοι άνθρωποι –οι παραμυθάδες– σε άλλους ανθρώπους, που μαζευόντουσαν όλοι, μικροί και μεγάλοι, γύρω από τη ζεστασιά ενός τζακιού τις κρύες νύχτες του χειμώνα ή κάτω από τη σκιά ενός δέντρου τις μέρες του καλοκαιριού.

Ανάμεσα σε αυτούς που ακούγανε τον παραμυθά υπήρχαν συχνά και κάποιοι που τόσο τους άρεσε το παραμύθι που ακούσανε, ώστε πήγανε σε μιαν άλλη συντροφιά, σε μιαν άλλη γειτονιά,

σε άλλο χωριό και το αφηγηθήκανε κι αυτοί σε άλλους ανθρώπους.

Τις περισσότερες φορές κάτι ξεχάσανε να πούνε από την πρώτη ιστορία που είχαν ακούσει, αλλά και κάτι άλλο προσθέσανε.

Κι έτσι από στόμα σε στόμα το παραμύθι ταξίδευε και από τόπο σε τόπο κάτι διαφορετικό είχε. Άλλοτε το παλικάρι αντιμετώπιζε έναν δράκο, άλλοτε μια μάγισσα. Άλλοτε η κοπελιά που ήταν φυλακισμένη ήταν μια πεντάμορφη ξανθιά κι άλλοτε μια ορφανή κοπελίτσα.

Αυτά τα παραμύθια είναι που σήμερα τα λέμε «λαϊκά παραμύθια» και, έτσι όπως όλα τους έχουν φτιαχτεί σε διαφορετικούς τόπους, μα πάντα από απλούς καθημερινούς ανθρώπους, μας γνωρίζουν τον τρόπο που οι άνθρωποι σε διάφορα σημεία της γης μας σκεφτόντουσαν, ποια πράγματα τους φοβίζανε και ποια ονειρευόντουσαν.

Τα παραμύθια που υπάρχουν στο βιβλίο «Η Υφήλιος των Παραμυθιών» προέρχονται από τόπους διαφορετικούς μεταξύ τους. Από μέρη που το ένα είναι πολύ μακριά από το άλλο. Από χώρες που κατοικούνται από ανθρώπους με άλλα χαρακτηριστικά, άλλα ήθη και έθιμα.

Μα, καθώς όλα τα παραμύθια είναι λαϊκά – δηλαδή φτιαγμένα από τους ανώνυμους παραμυθάδες –, μας βοηθούνε να γνωρίσουμε με έναν ξεχωριστό τρόπο αυτούς τους μακρινούς και συχνά εξωτικούς τόπους.

Διαβάζοντας τα λαϊκά παραμύθια άλλων πολιτισμών όχι μόνο είναι σαν να ταξιδεύεις μέσα στον χώρο και στον χρόνο, αλλά μπορείς και να γνωρίζεις πιο καλά τα όνειρα, τα πάθη, τις κατεργαριές και τις αξίες των απλών ανθρώπων που σε άλλα μέρη, μακρινά, ζήσανε και ζούνε.

Και να ανακαλύψεις – ίσως – πως όλοι οι άνθρωποι, είτε κατοικούνε δίπλα στη Μεσόγειο

είτε στην Αφρική, στην Ασία ή στην Κεντρική ή
Νότιο Αμερική, λίγο πολύ μοιάζουνε. Με τα ίδια
πράγματα ενθουσιάζονται, τα ίδια όνειρα κάνουν.

Μάνος Κοντολέων

ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ
ΑΠΟ ΤΟΠΟΥΣ ΤΗΣ
ΑΣΙΑΣ

Το μαγικό καπέλο

Κάποτε στην Κορέα λένε πως ζούσε ένας κλέφτης που μπορεί να ήταν πολύ έξυπνος, μα ήταν και πολύ άτυχος. Κάθε φορά που πήγαινε κάτι να σουφρώσει, άλλοτε τον παίρνανε χαμπάρι κι αναγκάζότανε να το βάλει στα πόδια κι άλλοτε τον πιάνανε στα πράσα και τον χώνανε στη φυλακή.

«Αχ και να μπορούσα με κάποιο τρόπο να γι-

νόμουνα αόρατος την ώρα που κλέβω!» ευχότανε, αλλά, όσο κι αν έστυβε το μυαλό του, λύση δεν κατάφερνε να βρει.

Μα είπαμε πως ήταν πολύ έξυπνος. Κι έτσι στο τέλος βρήκε με ποιον τρόπο θα έκανε την ευχή του πραγματικότητα.

Θυμήθηκε πως είχε ακούσει ότι στην Κορέα ζούσανε κάτι κατεργάρικα –ίδια με αυτόν– ξωτικά που τους άρεσε –ίδια με αυτόν– να κλέβουνε. Μόνο που αυτά τα ξωτικά είχανε κάτι μαγικά καπέλα που, όταν τα φορούσανε, γινόντουσαν αόρατα κι έτσι μπορούσαν να κλέβουνε με όλη τους την ησυχία δίχως να κινδυνεύουνε να τα πιάσουν και να τα τιμωρήσουν.

«Ένα τέτοιο καπέλο μού χρειάζεται!» αποφάσισε ο κλέφτης μας κι άρχισε να σκέφτεται πού θα μπορούσε να συναντήσει κάποιο από αυτά τα ξωτικά και να του κλέψει το μαγικό καπέλο.

Άμα κάτι πολύ το θέλεις, στο τέλος καταφέρνεις

να το αποκτήσεις – έτσι λένε οι παλιοί. Και φαίνεται πως έχουν δίκιο, μιας και ο φιλαράκος μας κατάφερε να ανακαλύψει το μέρος όπου τα ξωτικά συνηθίζουν να κάνουν τις κλεψιές τους. Ήτανε τα χωράφια όπου καλλιεργούσανε οι άνθρωποι το ρύζι. Εκεί πηγαίνανε τις νύχτες τα ξωτικά και κλέβανε τα σακιά όπου οι αγρότες είχαν φυλάξει τον καρπό που είχαν μαζέψει κατά τη διάρκεια της μέρας.

Δίχως να χάσει καιρό, ο έξυπνος κλέφτης, μόλις έπεσε το σκοτάδι, πήγε κι έστησε καρτέρι σ' ένα χωράφι ρυζιού.

Λίγο πριν έρθουν τα μεσάνυχτα, τα ξωτικά κατέφτασαν. Ο φιλαράκος μας τα πήρε χαμπάρι – όχι βέβαια πως μπορούσε να τα δει, αλλά άκουγε τις φωνούλες τους κι έβλεπε τα σακιά να μετακινούνται, αν και κανένας δεν τα σήκωνε.

Κι έτσι ο κλέφτης άρχισε ν' απλώνει τα χέρια του γύρω από τα σακιά – άλλοτε σήκωνε τα χέρια

του ψηλά, άλλοτε πιο χαμηλά, στα κουτουρού ψα-
χούλευε τον αέρα. Δεν ήξερε, βλέπεις, ποιο ύψος
έχουνε τα ξωτικά. Μα στο τέλος φάνηκε για μια
ακόμα φορά τυχερός. Μέσα στα δάχτυλά του πιά-
στηκε το μαγικό καπέλο κάποιου ξωτικού. Και,
μόλις το καπέλο έφυγε από το κεφάλι του ξωτικού,
αυτό έπαψε να είναι αόρατο κι έτσι ο κλεφτράκος
μας είχε την ευκαιρία να είναι ο πρώτος άνθρωπος
στη γη που έβλεπε πώς είναι ένα ξωτικό.

Αλλά θες η δικιά του η χαρά που επιτέλους κρα-
τούσε στα χέρια του το πολυπόθητο καπέλο, θες
όμως κι ο τρόμος του ξωτικού, τελικά, και μέσα σε
ένα δευτερόλεπτο, μια απόλυτη ησυχία βασίλεψε
στο χωράφι. Τα ξωτικά (κι εκείνο που είχε πάψει
να είναι αόρατο και όλα τα άλλα) εξαφανίστηκαν
αφήνοντας πίσω τους τα σακιά με το ρύζι, ενώ ο
κλέφτης έμεινε να κοιτάζει το μαγικό καπέλο, που
τώρα πια ήταν δικό του.

Από εκείνη λοιπόν τη νύχτα ο άτυχος κλέφτης

έγινε τυχερός. Γιατί μπορούσε πια να κάνει τις κλεψιές του δίχως κανείς να τον βλέπει.

Τα θύματά του παρακολουθούσαν έκπληκτα τα διάφορα αντικείμενα –σακιά με πατάτες, κουτιά με γλυκά, παιχνίδια, κοσμήματα, πορτοφόλια, τσάντες και κατσαρολικά– να σηκώνονται δίχως κανείς να τα κρατάει και να απομακρύνονται από κοντά τους, μέχρι που χάνονταν στις στροφές των δρόμων, ή να βγαίνουνε έξω από τα μαγαζιά ή τα σπιτικά τους.

Τις πρώτες μέρες τα θύματα του κλέφτη δεν ξέρανε τι να πούνε και δεν είχαν τι να σκεφτούνε – όλα ήταν τόσο απροσδόκητα, που τους αφήναν άφωνους. Μα στο τέλος κάποιος θυμήθηκε τα ξωτικά που φορούσανε τα μαγικά καπέλα και μένανε αόρατα κι από τότε όλοι άρχισαν να θεωρούνε πως αυτά ήταν που είχαν βάλει στο μάτι όχι πια μόνο τα χωράφια με το ρύζι, μα ολόκληρες τις περιουσίες τους.

Ο κλέφτης βέβαια ήταν πανευτυχής που τα θύματά του κατηγορούσαν τα ξωτικά και δεν είχαν υποψιαστεί εκείνον. Πάντως για καλό και για κακό απέφευγε να βρίσκεται σε χωράφια και σε άλλα εξοχικά μέρη όπου υποψιαζόταν ότι ίσως να κυκλοφορούνε τα αόρατα ξωτικά. Άλλωστε σε λίγο αποφάσισε πως του ήταν πιο συμφέρον να κλέβει μόνο πολύτιμα αντικείμενα – δαχτυλίδια, βραχιόλια, χρυσά ρολόγια και φουσκωμένα πορτοφόλια. Με αυτά θα γινότανε πλούσιος πολύ πιο γρήγορα απ' ό,τι αν έκλεβε σακιά με πατάτες, καρότα και ρύζι.

Αυτά λοιπόν με τον κλέφτη και τα θύματά του.

Αλλά και τα ξωτικά δεν είχαν μείνει με δεμένα –που λένε– χέρια. Το είχαν πάρει πολύ βαριά που ένας άνθρωπος είχε καταφέρει να τα ξεγελάσει και είχαν αποφασίσει πως με κάθε τρόπο έπρεπε να πάρουν πίσω το μαγικό καπέλο του συντρόφου τους.

Κι όταν έτυχε ν' ακούσουνε πως πολλές κλεψιές γινόντουσαν σε σπίτια πλούσιων ανθρώπων, φτιάξανε ομάδες και κάθε νύχτα πηγαίνανε και στήνανε καρτέρι έξω από τα πλουσιόσπιτα ή στα μαγαζιά που πουλούσαν κοσμήματα και πολύτιμες πέτρες. Μα η τύχη εξακολουθούσε να είναι με το μέρος του κλέφτη. Οι μήνες περνούσανε και τα ξωτικά δεν καταφέρνανε να πέσουν πάνω του.

Αλλά η τύχη είναι σαν τον άνεμο. Εκεί που για μέρες φυσά προς τον νοτιά, ξαφνικά αλλάζει κατεύθυνση και γυρνά κατά τον βοριά. Όποιος έχει υπομονή κάποια στιγμή θα δει την τύχη να του χαμογελά. Αυτό το ξέρανε τα ξωτικά και συνεχίζανε να στήνουνε καρτέρι. Μέχρι που μια φορά βρεθήκανε στον δρόμο του αστόχαστου απατεώνα.

Ήταν σ' ένα μαγαζί που πούλαγε κάτι όμορφα και πανάκριβα δαχτυλίδια και βραχιόλια. Ο καημένος ο χρυσοχόος έβλεπε τα ράφια του ν' αδειά-

ζουν μπροστά στα μάτια του και κανένας να μην υπάρχει για να τον κυνηγήσει.

«Τα ξωτικά θα 'ναι!» σκεφτότανε και είχε σχεδόν κατουρηθεί από τον φόβο του.

Τα ξωτικά όμως μπορούσαν να βλέπουνε τον κλέφτη. Γιατί όποιος φορούσε το μαγικό καπέλο έβλεπε όποιον άλλο το είχε κι εκείνος πάνω στο κεφάλι του. Κι έτσι τα ξωτικά πέσανε πάνω στον απατεώνα, του άρπαξαν το καπέλο και, βγάζοντας κραυγές θριάμβου, τρέξαν να χαθούνε μέσα στα σκοτεινά δρομάκια εκείνης της γειτονιάς.

Κι έμεινε μέσα στο μαγαζί ο κλέφτης – μόνο που τώρα πια δεν ήτανε αόρατος. Ο χρυσοχός είδε ξαφνικά μπροστά του να στέκεται όχι κάποιο τρομερό και αποκρουστικό ξωτικό, αλλά ένας φοβισμένος και σαστισμένος ανθρωπάκος που στα χέρια του κρατούσε ένα σακούλι γεμάτο από τα κοσμήματα που ετοιμαζότανε να κλέψει.

Ο χρυσοχός δεν άργησε να βρει την ψυχραι-

μία του και το κουράγιο του. Έπεσε πάνω στον κλέφτη, τον άρπαξε γερά κι έβαλε τις φωνές για να μαζευτούνε και οι άλλοι μαγαζάτορες από τα γύρω καταστήματα. Όλοι μαζί πήρανε τον κλέφτη και τον στείλανε στη φυλακή.

Και όλοι μείνανε ευχαριστημένοι: οι έμποροι και οι νοικοκυραίοι, που τώρα πια κανείς δεν απειλούσε την περιουσία τους· τα ξωτικά, που πια κανείς δεν τα κατηγορούσε ότι σουφρώνανε κοσμήματα. Και μάλιστα πήρανε την απόφαση (για να μην έχουν στο μέλλον άλλες παρόμοιες φασαρίες) να πάψουνε να κλέβουνε το ρύζι και να παίρνουνε ό,τι χρειαζόντουσαν από τα μέρη που οι άνθρωποι πετούσαν τα σκουπίδια τους – ξέρετε πόσα χρήσιμα πράγματα μπορεί ένα ξωτικό να βρει ανάμεσα σε ό,τι οι άνθρωποι πετάνε;

Όλοι λοιπόν βρήκανε την ησυχία τους. Ακόμα και ο κλέφτης μας. Που τώρα πια μπορεί να

ήταν στη φυλακή, αλλά εκεί μέσα ό,τι χρειαζότανε το είχε.

Άλλωστε καλά να πάθει! Έμαθε πως όποιος πάει να κοροϊδέψει τους άλλους –ανθρώπους ή και ξωτικά– στο τέλος αυτός είναι ο χαμένος.